

Gekomen als Dienstknecht

De Knecht des HEEREN als voorbeeld van nederigheid

Door drs. N. van Steensel

Want dat gevoelen zij in u, hetwelk ook in Christus Jezus was. Die in de gestaltenis Gods zijnde, geen roof geacht heeft Gode even gelijk te zijn. Maar heeft Zichzelven vernietigd, de gestaltenis eens dienstknechts aangenomen hebbende, en is den mensen gelijk geworden. En in gedaante gevonden als een mens, heeft Hij Zichzelven vernederd, gehoorzaam geworden zijnde tot den dood, ja, den dood des kruises. Daarom heeft Hem ook God uitermate verhoogd, en heeft Hem een Naam gegeven, welke boven allen naam is. Opdat in den Naam van Jezus zich zou buigen alle knie dergenen, die in den hemel, en die op de aarde, en die onder de aarde zijn. En alle tong zou belijden, dat Jezus Christus de Heere zij, tot heerlijkheid Gods des Vaders.

Filippenzen 2:5-11

Als we nadenken over 'dienen' dan houdt Gods Woord ons het voorbeeld voor van de grote Knecht of Dienaar des HEEREN, over wie Jesaja profeteert (Jesaja 52:13-53:12). Paulus schrijft in Filippenzen 2:5: 'Dat gevoelen zij in u, hetwelk ook in Christus Jezus was.' In dit hoofdstuk gaat het vooral om de grote zelfvernedering van Christus, de eeuwige Zoon van God, Die de lijdende Knecht des HEEREN wilde worden; Die vrijwillig Zijn hemelse heerlijkheid heeft afgelegd om als mens het offer tot de dood te brengen!

Onbevreesd

Paulus zit gevangen als hij deze brief schrijft. Waarschijnlijk te Rome, in zijn eigen gehuurde woning, (Handelingen 28). Maar al zit Paulus in de banden, het Woord van God is niet gebonden. Paulus' banden in Christus zijn openbaar geworden in het ganse rechthuis (Filippenzen 1:13). Iedereen in het paleis die hem kent, weet dat hij om Christus' wil gevangen zit en niet omdat hij een misdadiger is. En omdat Paulus in gevangenschap vrij het Evangelie verspreidt, hebben ook de andere christenen vrijmoedigheid gekregen om onbevreesd over het Evangelie te spreken.

Hoe vaak gebeurt het niet dat in tijden van tegenstand het Koninkrijk van God meer uitbreidt dan in tijden van voorspoed?

In de gevangenis heeft Paulus bezoek van Epafroditus uit Filippi, die financiële hulp vanuit de gemeente voor hem bij zich heeft. Filippi was de eerste stad in Europa, in Griekenland, waar Paulus gepredikt had en Paulus had een hartelijke verhouding met hen. Het was de stad van Lydia, de purperverkoopster en van de stokbewaarder (Handelingen 16).

In Thessalonica had de gemeente van Filippi hem twee keer ondersteund en nu hebben ze opnieuw aan hem gedacht (Filippenzen 4:10-16). De brief aan Filippi is dan ook allereerst geschreven als bedankbrief. Maar Paulus gebruikt de gelegenheid gelijk om de gemeente te vermanen en te bemoedigen. Dit houdt ongetwijfeld in verband met de ontvangen berichten.

Opvallend is dat, hoewel Paulus in de gevangenis zit, toch het woord vreugde of blijdschap het sleutelwoord van de brief is; dit begrip komt wel zestien keer voor in de brief.

Paulus doet verslag van de voortgang van zijn dienstwerk (hoofdstuk 1). Hij vermaant de gemeente om te leven waardig het Evangelie, in eensgezindheid en nederigheid. Hij houdt hen daarbij het voorbeeld van nederigheid van de Heere Jezus voor (hoofdstuk 2). Hij waarschuwt hen tegen de jудаïsten, die voorrechten van hun wetsgehoorzaamheid verwachten en tegen degenen die niet jagen naar heiligheid (hoofdstuk 3). In hoofdstuk 4 besluit hij met een aansporing tot gebed en onderlinge opbouw en woorden van dank.

Indien er enige vertroosting is in Christus...

Paulus begint het tweede hoofdstuk van deze zendbrief met de woorden: 'Indien er dan enige vertroosting is in Christus, indien er enige troost is der liefde, indien er enige gemeenschap is des Geestes, indien er enige innerlijke bewegingen en ontfermingen zijn, zo vervult mijn blijdschap dat gij moogt eensgezind zijn!'

Paulus roept de gemeente op tot eenheid en onderlinge liefde. Om niet eigen eer te zoeken, maar het goede voor de andere gelovigen. De gelovige wordt geroepen niet zichzelf te dienen, maar Christus en Zijn lichaam.

Paulus doet dezelfde oproep als in de brief aan Efeze (4:1-3): 'Zo bid ik u dan, ik, de gevangene in den Heere, dat gij wandelt waardiglijk der roeping, met welke gij geroepen zijt; Met alle ootmoedigheid en zachtmoedigheid, met lankmoedigheid, verdragende elkander in liefde; U benaastigende te behouden de enigheid des Geestes door de band des vredes.'

Dit is ook overeenkomstig het gebed van de Heere Jezus Zelf: 'Ik bid niet alleen voor dezen, maar ook voor degenen, die door hun woord in Mij geloven zullen. Opdat zij een zijn, gelijkterwijs Gij, Vader, in Mij en Ik in U, dat ook zij in Ons een zijn; opdat de wereld gelove dat Gij Mij gezonden hebt' (Johannes 17:20, 21).

De grond voor deze oproep is hun vereniging met Christus door het geloof. Die inlijving in Christus, zoals een rank in de wijnstok is, is de absolute voorwaarde voor alle christelijk leven en dienen. Uit onszelf zijn we egoïsten, en kunnen we alleen onze eigen eer en ons eigen goed dienen; dan dienen we onszelf en zijn we onze eigen god. Dan ontzien we anderen niet. Dan kenmerkt de Lamechs-geest ons, die zei: 'Hoor mijn stem, gij vrouwen van Lamech! neemt ter ore mijn rede! Voorwaar, ik sloeg wel een man dood, om mijn wonde, en een jongeling, om mijn buile!'

Alleen vanuit de vereniging met Christus kan deze vernieuwing ons geschonken worden! Dan moeten wij van de troon en komt er oog voor de Heere en allen die Zijn Naam eerbiedig vrezen! Wat een troost als we mogen weten in Christus te zijn en met Hem verenigd te zijn tot een ware levensgemeenschap. Dan hebben we deel aan al Christus' schatten, aan de vergeving der zonden en het eeuwige leven. Dan hebben we deel aan de eeuwige liefde van God.

Indien er enige gemeenschap is des Geestes...

Die levensgemeenschap met Christus is er ook alleen als er gemeenschap des Geestes is, als God de Heilige Geest in hen is komen wonen. Die geeft kennis van God en zichzelf en leert alle leven buiten zichzelf in Christus zoeken. Die leert wat Paulus vertelt in Filippenzen 3:7-11: 'Maar hetgeen mij gewin was, dat heb ik om Christus' wil schade geacht. Ja, gewisselijk, ik acht ook alle dingen schade te zijn, om de uitnemendheid der kennis van Christus Jezus, mijn Heere; om Wiens wil ik al die dingen schade gerekend heb, en acht die drek te zijn, opdat ik Christus moge gewinnen.

En in Hem gevonden worde, niet hebbende mijn rechtvaardigheid, die uit de wet is, maar die door het geloof van Christus is, namelijk de rechtvaardigheid, die uit God is door het geloof; Opdat ik Hem kenne, en de kracht Zijner opstanding, en de gemeenschap Zijns lijdens, Zijn dood gelijkvormig wordende; of ik enigszins moge komen tot de wederopstanding der doden.' Door de kracht van de Geest worden Gods kinderen vernieuwd naar het beeld van Christus.

Wie zo Christus is ingelijfd, wordt een lid van het lichaam van Christus en wordt ook een met allen die even dierbaar geloof deelachtig zijn geworden. In Filippenzen 1 blijkt die eenheid als Paulus schrijft dat ze dezelfde Heere kennen, voor dezelfde Persoon leven -het leven is mij Christus- dat ze met één gemoed gezamenlijk strijden door het geloof des Evangelies; en hetzelfde lijden als Paulus moeten ondergaan.

Paulus roept hen op om ook inderdaad te leven voor dat doel waartoe de Heere hen verlost heeft en eensgezind te zijn, één gemoed en één gevoelen te hebben!

Onverdiend

Dit argument: indien er enige vertroosting is in Christus, indien er enige gemeenschap is des Geestes, is een krachtig argument. Het brengt in gedachten de onverdiende genade van God. Het roept in herinnering de kracht van Jezus' bloed in al onze bange zondenood. Het vraagt naar het verbroken worden door de kracht van de Geest en geleid tot totale overgave aan de Heere. Als we dat bedenken, zouden we dan niet met ons hele hart Christus willen behagen? Zouden we dan nog de Geest willen bedroeven? Als we mogen weten door genade van Hem te zijn, dan verlangen we ook voor Hem te leven.

Om hen daartoe verder aan te moedigen houdt de apostel de gemeente van Filippi, en daarmee ook ons, het voorbeeld van Christus voor. 'Dat gevoelen zij in u hetwelk ook in Christus Jezus was.' Hoe radicaal anders de persoon en het werk van Christus ook zijn, de houding en geest van zelfopofferende nederigheid en liefde voor anderen, die in Christus zo uitblonk, moet ook Zijn kinderen onderscheiden. In de volgende verzen tekent Paulus dan de zelfopoffering en liefde van Christus.

De woorden van Filippenzen 2:6-11 vormen samen - naar de opvatting van de meeste geleerden - een vroeg christelijk lied ter ere van Christus. In de rangschikking van het Griekse Nieuwe Testament:

Want dat gevoelen zij in u, hetwelk ook in Christus Jezus was;

6. Die in de gestaltenis Gods zijnde,
geen roef geacht heeft
Gode even gelijk te zijn;
7. Maar heeft Zichzelven vernietigd,
de gestaltenis eens dienstknechts aangenomen hebbende,
en is de mensen gelijk geworden;
En in gedaante gevonden als een mens,
8. heeft Hij Zichzelven vernederd,
gehoorzaam geworden zijnde tot de dood,

- ja, de dood des kruises.
9. Daarom heeft Hem ook God uitermate verhoogd,
en heeft Hem een Naam gegeven,
welke boven alle naam is;
 10. Opdat in de Naam van Jezus
zich zou buigen alle knie
dergenen, die in de hemel, en die op de aarde, en die onder de aarde zijn.
 11. En alle tong zou belijden, dat
Jezus Christus de Heere zij,
tot heerlijkheid Gods des Vaders.

Het thema van dit lied is de zelfvernedering van Christus (vers 6-8), gevolgd door Zijn verhoging (vers 9-11). Het voorzeggen van het lijden van Christus en de heerlijkheid daarna volgende, was volgens 1 Petrus 1:11 precies de inhoud van de profetie. Dat hij een bestaand lied gebruikt betekent natuurlijk ook zijn instemming met de inhoud van dat lied. Paulus gebruikt dit lied om zijn pleitrede om een nederige geest te kweken, te versterken.

Eerste deel: De zelfvernedering van Christus

In vers 6 en 7a worden de vernedering van Christus als God, in Zijn voorbestaan voordat Hij mens werd, getekend. In vers 7b en 8 worden de vernedering van Christus als mens getekend.

Elk van deze twee zinnen heeft een drievoudige structuur: de wijze van Christus' zijn; wát Hij toen deed en hóe Hij het deed.

Hij was in de gestalte van God -
Hij heeft Zichzelf vernietigd -
Hij heeft de gestalte van een dienstknecht aangenomen.

Hij is de mensen in alles gelijk geworden -
Hij heeft Zich vernederd -
Hij is gehoorzaam geworden tot de dood aan het kruis.

Christus was in de gestalte van God...
Paulus spreekt over Christus, Die altijd in de gestalte van God was.

In de gestaltenis Gods zijnde...

Wat betekent precies het woord gestalte(nis), 'morphe': die in de gestaltenis Gods zijnde...?

Dit is de enige plaats in het Nieuwe Testament waar het woord wordt gebruikt. *Morphe* is wat een werkelijkheid karakteriseert, zonder dat je alleen aan het uiterlijk hoeft te denken.

De discipelen geloofden dat degene die ze als mens hadden gekend tevoren bestond in de gestaltenis van God: in wat essentieel was voor God. Deze tekst veronderstelt het voorbestaan van Christus als God. Dat de Christus voor Zijn geboorte Zich 'vernietigde' op een punt in de menselijke geschiedenis.

Hij heeft het geen roof geacht Gode evengelijk te zijn...

In de gestaltenis van God zijn betekent eigenlijk hetzelfde als aan God evengelijk te zijn. Gelijk zijn aan God is niet datgene, wat Christus begeerde, want dat bezat Hij altijd al.

Geen roof *harpagmon* achtte Christus gelijk aan God te zijn. Het woord *harpagmon* is zeldzaam in Griekse literatuur en betekent dan roven, of uitbuiten. Dus: Christus achtte gelijk-aan-God-zijn niet te bestaan in roven of egoïstisch zijn, niet iets om uit te buiten of om eigen eer mee te zoeken, maar juist in Zichzelf uitgieten voor anderen. Niet roven, niet nemen voor zichzelf, maar geven voor anderen is het gelijk aan God zijn!

De Oosterse despoten misbruikten hun positie om zich ten koste van anderen te verrijken, maar Christus openbaart dat 'God-zijn' niet nemen, maar geven betekent. Zijn Godheid verhinderde Hem niet om als een dienaar te lijden en te sterven in de plaats van Zijn kerk, maar stelde Hem juist daartoe in staat. In Zijn dood wordt zo de volle liefde van God geopenbaard. In het kruis komt Gods ware karakter openbaar, de diepte van Zijn liefde, die - om in een rechte weg Zijn kerk te kunnen zaligen - zelf het offer brengt. Laten de Filippenzen hetzelfde gevoel hebben, dezelfde gezindheid, dezelfde houding als Christus toonde, Die zijn godheid niet voor eigen voordeel gebruikte; laten ze niet elk op het zijne zien, maar op wat van anderen is.

Velen hebben een parallel gezien met Adam, die, hoewel naar Gods beeld geschapen, dit 'als God zijn' beschouwde als iets om te bemachtigen, die 'als God' wilde worden, kennende goed en kwaad. Christus

deed echter het tegenovergestelde. Terwijl Adam probeerde als God te zijn, werd Christus Die God was juist mens.

Paulus heeft deze vergelijking waarschijnlijk niet bedoeld, maar de vergelijking is wel treffend.

Christus vernietigde Zichzelf

Wat betekent deze kenosis? Het is dat Christus Zichzelf uitgoot, leeg maakte. Soms is het verkeerd verstaan omdat men vernietiging (*kenosis*) las: Hij ontledigde Zich van iets in plaats van ontledigde Zichzelf. In 1 Korinthe 1:17 wordt het woord ook gebruikt: opdat het kruis van Christus niet verijdeld worde; dat wil zeggen ontledigd wordt van betekenis. God heeft Zich vernederd in de vleeswording en gang tot aan het kruis; God probeert niet iets naar Zich toe te halen, macht of aanzien, maar geeft Zichzelf geheel voor anderen. Zo heeft Christus Zich geheel voor Zijn Vaders eer en voor Zijn kerk ter beschikking gesteld. Wat een grote kloof heeft Christus willen overbruggen om dienstbaar te kunnen zijn!

De gestalte van een dienstknecht aangenomen

In twee bijzinnen wordt het ontledigen verder beschreven: Hij nam de gestaltenis van een dienstknecht aan. Hetzelfde woord *morphe* wordt gebruikt als in de uitdrukking: in de gestaltenis Gods zijnde. In Zijn aardse bestaan nam Hij de essentiële gestalte van een dienstknecht aan. De Goddelijke liefde manifesteert zich in slavengedrag. Wie denkt niet aan de voetwassing, toen Jezus als de minste de voeten van Zijn leerlingen ging wassen, maar ook in het Zich laten gevangen nemen en kruisigen?

Misschien moeten we denken aan de liederen over de Knecht des HEEREN bij de profeet Jesaja. Er zijn enkele taalkundige verbanden: in de dood (vers 8, 12). Het ontledigde Zichzelf correspondeert met: Zijn leven heeft uitgegoten in de dood (53:12). In de Griekse vertaling wordt echter een ander woord gebruikt voor knecht/slaaf. Door Jezus en door de apostelen is Zijn dood uitgelegd in het licht van Jesaja 53 en de Filippenzen zullen hieraan zeker gedacht hebben.

De mensen gelijk geworden

In het verband van Filippenzen 2 gaat het over de slaafgestalte van Christus' vleeswording. Hij kwam ons bestaan niet in als Heere, als Kurios, de titel die Hij na de opstanding ontving, maar als slaaf, zonder (voor)rechten, om ieder te dienen. Zo is Hij voorbeeld voor de gemeente.

Toen Christus mens werd, hield Hij niet op God te zijn. Hij werd dus in sommige opzichten aan de mensen gelijk en bleef ongelijk in andere opzichten. Hij was echt Mens, maar was ongelijk aan ons omdat Hij zonder zonde was, Romeinen 8:3.

Christus heeft Gods ware aard laten zien: voor Christus is 'gelijk aan God te zijn' Zichzelf uitgieten voor anderen en de rol van een slaaf op Zich nemen. Zo laat Hij niet alleen Gods karakter zien, maar ook - zoals het tekstverband duidelijk maakt - wat het is om Zijn beeld te dragen en Zijn gevoelens te hebben: een anderen dienende rol op Zich nemen.

Christus' voorbestaan

Deze passage leert ons duidelijk het voorbestaan van Christus, voordat Hij uit de maagd Maria geboren werd. We horen dit in het hele Nieuwe Testament. Bijvoorbeeld in Jezus' woorden dat Hij met een doel gekomen is:

- Hij is gekomen om zondaars tot bekering te brengen (Markus 2:17)
- Hij is gekomen om te zoeken en zalig te maken dat verloren was (Lukas 19:10)
- Hij is gekomen om te dienen en Zijn ziel te geven tot een rantsoen voor velen (Markus 10:45)

In het Johannesevangelie wordt nog nadrukkelijker over Zijn voorbestaan gesproken. Het Evangelie begint met de woorden: In den beginne was het Woord. Christus' oorsprong ligt 'in den beginne'. Het eeuwige Woord is vlees geworden. Hij is neergedaald uit de hemel (Johannes 6:58). Hij is gezonden. In het hogepriesterlijk gebed spreekt Jezus over de heerlijkheid die Hij bij God had voordat Hij op aarde kwam (Johannes 17:1-5).

Paulus spreekt erover in 2 Korinthe 8:9: 'Gij weet de genade van onze Heere Jezus Christus, dat Hij om uwentwil is arm geworden, daar Hij rijk was.' (Zie ook Romeinen 8:3, Galaten 4:1-4; 1 Korinthe 8:6; Kolossenzen 1:15-17).

In de Hebreënbrieffen lezen we dat God door de Zoon de wereld gemaakt heeft (1:2); dat Zijn hogepriesterschap geen beginsel der dagen had, (7:3); en dat Hij bij Zijn komst in de wereld heeft gezegd: 'Zie, Ik kom om Uw wil te doen, o God!' (10:7).

Het Oude Testament spreekt over de wijsheid en was Christus niet de wijsheid Gods? In Spreuken 8:29-31 staat: 'Toen Hij der zee haar perk zette, opdat de wateren Zijn bevel niet zouden overtreden; toen Hij de grondvesten der aarde stelde; toen was Ik een voedsterling bij Hem, en Ik was dagelijks Zijn vermaken, te aller tijd voor Zijn aangezicht spelende; spelende in de wereld Zijns aardrijks, en Mijn vermaken zijn met de mensenkinderen.'

Daarom, wie zal begrijpen wat Christus achtergelaten heeft, toen Hij de menselijke natuur heeft aangenomen om de Borg van Zijn kerk te zijn: Hemelse heerlijkheid, het gezelschap der engelen en gezaligden. Paulus duidt het aan in deze tekst als: Hij heeft Zichzelf vernietigd! Onvoorstelbaar en onuitsprekelijk was de heerlijkheid die Hij achterliet bij Zijn Vader in de hemel! En tegelijk: het is voor ons niet te peilen welk een lijden het voor Christus moet hebben betekend om vrijwillig Zijn tent onder onreine zondaren te betrekken (Johannes 1:14), om niet begrepen te worden, om gehaat te worden.

- 7b. En in gedaante gevonden als een mens,
8. heeft Hij Zichzelve vernederd,
gehoorzaam geworden zijnde tot de dood,
ja, de dood des kruises.

Gedaante van een mens

Eerst wordt Christus' huidige wijze van bestaan benadrukt: in de gedaante van een mens. Dan volgt de hoofdzin: Hij heeft Zichzelf vernederd. Dan weer een uitleggende bijzin: door te gehoorzamen tot de dood aan het kruis.

In de gestaltenis van God ontledigde Christus Zich; in de gedaante van een mens, vernederde Hij Zichzelf. De 'gedaante' verwijst naar uitwendige kenmerken, waaraan iets herkend kan worden. De werkelijkheid van Zijn mensheid wordt zo benadrukt. Christus bracht in praktijk wat in vers 3 wordt genoemd: door ootmoedigheid...

Gehoorzaam geworden

Paulus verstond de dood van Christus niet vanuit het oogpunt van hen, die Christus kruisigden, maar als daad van gehoorzaamheid aan Gods wil. Christus koos het pad te gaan dat leidde tot Zijn dood. Gehoorzaamheid tot de dood - wijst op de mate van gehoorzaamheid, op zijn bereidheid het pad tot de dood te kiezen. 'Hoewel Hij de Zoon was, nochtans gehoorzaamheid geleerd heeft, uit hetgeen Hij heeft geleden. En geheiligd zijnde, is Hij allen, die Hem gehoorzaam zijn, een oorzaak der eeuwige zaligheid geworden.' (Hebreeën 5:8, 9). 'De drinkbeker die de Vader Mij gegeven heeft, zal Ik die niet drinken?' Dienen is niet alleen een daad van vrijwillige liefde, maar dienen is ook gehoorzaamheid en niet willen dienen ongehoorzaamheid.

De dood des kruises

De dood des kruises. Wat een tegenstelling: God en dan het kruis! Zo heeft Degene, Die aan God gelijk is het diepste over God geopenbaard: God is liefde en God openbaart Zich in Zelfopoffering - tot de wrede vernederende dood aan het kruis - voor wie Hij liefheeft. Dat God zwak was - was de ergernis, de tegenspraak met menselijke wijsheid en kracht. Een voorbeeld van dienen: dienen tot in de dood.

Tweede deel: De verhoging van Christus

9. Daarom heeft Hem ook God uitermate verhoogd,
en heeft Hem een Naam gegeven,
welke boven alle naam is;
10. Opdat in de Naam van Jezus
zich zou buigen alle knie
dergenen, die in de hemel, en die op de aarde, en die onder de aarde zijn.
11. En alle tong zou belijden, dat
Jezus Christus de Heere zij,
tot heerlijkheid Gods des Vaders.

Uitermate verhoogd...

In vers 9 komt de wending in het lied: Daarom heeft Hem ook God uitermate verhoogd. Was in vers 5 tot 8 Christus de handelende Persoon, nu grijpt God handelend in.

Het is een van de wetten van Gods Koninkrijk: 'Want een ieder die zichzelf verhoogt, zal vernederd worden; en die zichzelf vernedert, zal verhoogd worden' (Lukas 14:11). 'Vnedert u dan onder de krachtige hand Gods, opdat Hij u verhooge te Zijner tijd' (1 Petrus 5:6).

Op de ootmoedige dienst aan de gemeente, aan Christus' lichaam, zal verhoging door God volgen; die mag delen in de heerlijkheid van Christus. Wie zich hier op aarde buigt in zelfverloochening en ootmoed, die is geen 'loser', die volgt geen doodlopende weg, maar zal met Hem zitten in Zijn troon! Met Hem dienen, met Hem lijden, met Hem verheerlijkt worden! In Filippenzen 3:10, 11 zegt Paulus: 'Opdat ik Hem kenne en de kracht van Zijn opstanding, en de gemeenschap Zijns lijdens, Zijn dood gelijkvormig wordende; of ik enigszins moge komen tot de wederopstanding der doden.'

Een Naam boven alle naam

Christus kreeg de allerhoogste eer, de allerhoogste Naam, alle macht in hemel en op aarde.

En die positie zal ook alom erkend worden. Alle knie zal zich voor Hem buigen en alle tong zal belijden dat Jezus Christus de Heere, de Kurios is. De eer die in Jesaja 45:22, 23 aan God wordt toegeschreven, komt nu Christus toe: 'Wendt U naar Mij toe, wordt behouden, alle gij einden der aarde; want Ik ben God, en niemand meer. Ik heb gezworen bij Mijzelf, er is een woord der gerechtigheid uit Mijn mond gegaan, en het zal niet wederkeren: dat Mij alle knie zal gebogen worden, alle tong Mij zal zweren.' Over alles en iedereen zal Christus heerschappij uitoefenen.

Nederigheid

'Gelijkerwijs de Vader Mij gezonden heeft, zend Ik ook ulieden!' Zo zendt Christus Zijn discipelen - als vertegenwoordigers van Zijn gemeente - uit in de wereld om Zijn zending te volbrengen (Johannes 20:21). Op de wijze van Christus, in de weg van nederigheid.

Nu is het uniek voor Christus om Zich te vernietigen, te ontledigen, om God zijnde toch de gestalte van een dienstknecht aan te nemen. Zo precies kan het van Christus alleen gezegd worden en nooit van ons mensen. Voor Gods kinderen betekent het echter de weg van zelfverloochening. En dit geldt ook alle christenen; laten we niet denken dat dit alleen de apostelen of zendelingen zou gelden.

Misschien is Paulus zelf hierin het beste voorbeeld (1 Korinthe 9:19-25).

'Want daar ik van alles vrij was, heb ik mijzelf allen dienstbaar gemaakt, opdat ik er meer zou winnen. En ik ben de Joden geworden als een Jood, opdat ik de Joden winnen zou; degenen, die onder de wet zijn, ben ik geworden als onder de wet zijnde, opdat ik degenen, die onder de wet zijn, winnen zou. Degenen, die zonder de wet zijn, ben ik geworden als zonder de wet zijnde (Gode nochtans zijnde niet zonder de wet, maar voor Christus onder de wet), opdat ik degenen, die zonder de wet zijn, winnen zou. Ik ben de zwakken geworden als een zwakke, opdat ik de zwakken winnen zou; allen ben ik alles geworden, opdat ik immers enigen behouden zou.'

Offeren

Wat zijn wij bereid om te offeren om de Heere te dienen?

Van Mozes kan gezegd worden de Heere Jezus nagevolgd te hebben. Hij gaf een hoge positie aan het hof van Farao op om zijn lot te verbinden aan het slavenvolk van Israël. Velen zullen hem een dwaas hebben gevonden. Hebrëëën 11:24-27 zegt: 'Door het geloof heeft Mozes, nu groot geworden zijnde, geweigerd een zoon van Farao's dochter genoemd te worden; verkiezende liever met het volk van God kwalijk gehandeld te worden, dan voor een tijd de genieting der zonde te hebben; achtende de versmaadheid van Christus meerderen rijkdom te zijn, dan de schatten in Egypte; want hij zag op de vergelding des loons. Door het geloof heeft hij Egypte verlaten, niet vrezende den toorn des konings; want hij hield zich vast, als ziende den Onzienlijke.'

Heel bekend is het voorbeeld van Albert Schweitzer, die op dertigjarige leeftijd een schitterende carrière in Europa opgaf als theoloog, filosoof en musicus (Bach-vertolker) en medicijnen ging studeren om in Afrika de lijdende medemens te helpen. Van 1913 tot 1965 heeft hij (met onderbrekingen) in Lambarene in Gabon gewerkt, waar hij ook gestorven is.

Ik wil ter illustratie ook iets weergeven van de strijd van James Hudson Taylor (1832 - 1905), de bekende zendingeling in China, toen hij zich in Chinese 'outfit' stak. Hij is immers het symbool geworden van alle zendingelingen die zich willen voegen naar de cultuur waarin gewerkt wordt. Hij logeerde bij dr. Parker in het Europese kwartier, maar die vertrok en Hudson Taylor zocht een andere verblijfplaats.

'De huiseigenaren in het westerse kwartier van de stad willen allen een groot bedrag aan borggeld, wat ik niet kan betalen. Het zoeken van een huis is zeer vermoeiend en als ik niet spoedig slaag, zal ik de Chinese wijze van kleden aannemen en een verblijfplaats op het platteland zoeken. Dit is niet gemakkelijk, bid voor mij!

Dit was iets ongehoords in die dagen. Toch dacht hij hierover na, gedreven door zijn verlangen om zich te identificeren met de mensen, naast de uiterlijke omstandigheden.

Langzaam groeide het inzicht dat voor hem het waarschijnlijk het beste was om zich meer te vereenzelvigen met de mensen, inclusief eetstokjes, Chinees voedsel, Chinese kleding en zelfs een staart in het haar.

Hij schreef zijn zus: 'Ik kan je beter gelijk schrijven dat ik afgelopen donderdag om 11 uur 's morgens naar de kapper ben geweest, om mijn krullen te laten verwijderen en mijn haar zwart te laten verven; 's morgens vroeg heb ik er een staart in laten vlechten, verlengd met een hoeveelheid zwarte zijde. Toen ben ik met dr. Parker op reis gegaan naar Ningpo om te evangeliseren.'

Eerst irriteerde de kaalgeschoren huid vreselijk; ook het uitkammen van de staart was een ellende. Maar er is geen winst zonder pijn en als lijden iets kostbaar voor je maakt, zal ik mijn staart als die volgroeid is niet zonder trots bekijken.

Als ik Chinees spreek, vermoedt niemand dat ik een buitenlander ben. Medisch werk is duidelijk de voornaamste hulp om contacten met mensen te maken in het binnenland. Vrouwen en kinderen, lijkt het, tonen nu meer bereidheid om geholpen te worden dan tevoren.'

De Europese gemeenschap verachtte hem; zijn Chinese uiterlijk had een barrière tussen hen opgeworpen. Hij voelde ook de afkeuring van andere zendelingen. Des te meer hij die afkeuring voelde, des te meer gaf hij zich aan de Chinezen. Die herfst kreeg hij ook een eigen huis in het binnenland, wat tot dan toe steeds mislukt was.'

Voor dienen op het zendingsveld is zeker offerbereidheid nodig. Al heeft de moderne techniek de meeste van de ontberingen en eenzaamheid, die vroeger het leven van de zendelingen kenmerkten, weggenomen. Maar ook voor het dienen van Gods gemeente in Nederland geldt dit gebod van Paulus: 'Dat gevoelen zij in u, hetwelk ook in Christus Jezus was'. Paulus geeft dit voorbeeld van de Zich vernederende Christus, opdat er eenheid en dienende liefde in de gemeente zal heersen.

Wie door het geloof het grote offer van Christus overdenkt, van Zijn vernietiging en gehoorzaamheid tot in de dood, zal door Gods Geest ook gewillig worden gemaakt en gaan bidden om zelfverloochening: die bidt ook met het oog op Christus' zelfverloochening: Maak mij Uw beeld gelijk!

Vragen

1. Ga na hoe in Filippenzen 2:1-11 'dienen' en 'eenheid' verbonden zijn.
2. Probeer na te gaan hoe je jezelf één kunt maken met je (allochtone) collega's, om hen met het Woord van God te kunnen confronteren en hen zo voor Christus te winnen. Zijn Paulus' woorden in 1 Korinthe 9:19-23 hierop van toepassing?
3. Christus nam de gedaante van een dienstknecht aan. Betekent dit dat het aardse bestaan van de mens een dienstknechtsbestaan is? Op welke manier is de mens slaaf?
4. Welke offers kunnen wij brengen om God te dienen en anderen het Evangelie te brengen? Hoe zou het komen als onze offerbereidheid gering is?
5. Probeer te beschrijven welk fundament in ons leven moet gelegd zijn om in deze zelfverloochening het voorbeeld van Christus op de goede manier na te kunnen volgen.

Deze bijbelstudie is onderdeel van een serie van tien bijbelstudies over het thema 'Dienen'. De serie is in 2005 uitgegeven door BN, JBGG en ZGG.